

Jak inteligentnie gospodarować potencjałami regionu?

dr Jarosław Flakowski

Dyrektor Departamentu Rozwoju i Innowacji
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego

Regiony stoją przed poważnymi wyzwaniami rozwojowymi. Są to przede wszystkim: niekorzystne zjawiska demograficzne, migracje, skutki pandemii COVID-19, konieczność zwrócenia większej uwagi na postępujące zmiany klimatyczne, wprowadzanie „zielonej gospodarki”. Ważne jest również włączenie mieszkańców w budowę wspólnoty regionalnej. Jak inteligentnie gospodarować potencjałami regionu, by osiągnąć zrównoważony rozwój, spójność społeczną i przestrzenną oraz wysoką jakość życia?

Cele i priorytety rozwoju województwa lubuskiego określa strategia jego rozwoju do 2030 roku. Nadrzędnym i najważniejszym z nich jest inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców. Aby go osiągnąć, zostały nakreślone cztery cele strategiczne: inteligentna, zielona gospodarka regionalna; region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi; integracja przestrzenna regionu oraz region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę. W strategii ujęto również działania, które mają zapobiegać długofalowym następstwom pandemii COVID-19. Wiele z ujętych w strategii celów operacyjnych, odpowiada na obecne wyzwania w zakresie polityki imigracyjnej, szeroko pojętym skutkom inwazji Rosji na Ukrainę, ale i w konsekwencji na problemy w sektorze energetycznym. Mogą się one jednocześnie przyczynić do zminimalizowania skutków pogarszającej się sytuacji gospodarczej kraju.

”

W polityce regionalnej nie może być miejsca na improwizację. Sam cel to za mało. Trzeba jeszcze wiedzieć, jak go zrealizować. Tylko konsekwentna i zaplanowana praca przynosi efekty.

Jakie wyzwania przed Lubuskiem?

W strategii rozwoju województwa zostały sformułowane najważniejsze wyzwania rozwojowe, które uwzględniają trendy globalne i krajowe. Są to przede wszystkim niekorzystne zjawiska demograficzne, migracje, skutki pandemii COVID-19, konieczność zwrócenia większej uwagi na postępujące zmiany klimatyczne, wprowadzanie „zielonej gospodarki” oraz zwiększenie aktywizacji mieszkańców do włączenia się w budowanie wspólnoty regionalnej. Wyzwania rozwojowe województwa lubuskiego zostały przedstawione w czterech obszarach: społecznym, gospodarczym, przestrzennym oraz zarządzania rozwojem regionu.

Pesymistyczna prognoza demograficzna województwa – starzenie się wspólnoty regionalnej – nie różni się istotnie od ogólnopolskich procesów demograficznych i powinna skłaniać przywódców kraju do aktywnej polityki migracyjnej. Władze wojewódzkie podjęły decyzję, iż niezależnie od rozstrzygnięć na tym szczeblu, będą dążyć do zwiększenia atrakcyjności regionu dla imigrantów, korzystając z dostępnych możliwości, w ramach obecnego stanu prawnego. Czyli przede wszystkim poprzez efektywną politykę migracyjną, wysokiej jakości usługi publiczne oraz włączenie społeczne.

Kolejnym wyzwaniem jest kryzys zasobów naturalnych i rosnących cen energii, które są problemem globalnym, widocznym również w regionie lubuskim. Ograniczony dostęp do surowców powoduje stały wzrost ich cen, jednocześnie wymuszając prowadzenie racjonalnej polityki wykorzystania dostępnych zasobów. Wskazane jest więc promowanie zużycia ciepła z lokalnych systemów ciepłowniczych oraz korzystania przez gospodarstwa domowe – w celach grzewczych – z energii ze źródeł odnawialnych, a w szczególności instalacji opartych o spalanie biomasy czy technologii produkcji biogazu. Ze względu na korzystne warunki wietrzne, szansą dla wzmocnienia sektora OZE w regionie, jest także wykorzystanie energii wiatrowej. Warto stawiać także na słońce zarówno poprzez lokalne farmy fotowoltaiczne, jak i mikroinstalacje.

Województwo lubuskie jest jednym z najbardziej zasobnych w węgiel brunatny obszarów w Polsce, w związku z czym rozpatrywano możliwość odkrywkowej eksploatacji złóż i wytwarzania energii elektrycznej (budowa kopalni i elektrowni). Jednakże ogólnosiwiatowe tendencje w polityce klimatyczno-energetycznej oraz wymogi UE skoncentrowane są na zielonych źródłach energii przyjaznych dla środowiska i zdrowia. Istotne złoża surowców w regionie lubuskim odnotowuje się także w zakresie tzw. kopalin energetycznych gazu ziemnego i ropy naftowej.

Ograniczony dostęp do Krajowej Sieci Przesyłowej (ciągle jeszcze tylko 1 ciąg linii 220 kV przebiegającej przez teren województwa i brak połączenia z siecią 400 kV) oraz wynikająca z tego, niewystarczająco rozbudowana, elektroenergetyczna infrastruktura dystrybucyjna wysokich napięć, stanowią o konieczności zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu. Rozbudowa układu zasilania umożliwi zachowanie ciągłości i pewności zaopatrzenia w energię elektryczną regionalnych odbiorców. Wpływ na brak stabilnego bezpieczeństwa energetycznego ma również niewystarczająco rozbudowana sieć gazownicza i występujące braki przepustowości gazociągów. Zaznaczyć należy jednocześnie, że realizacja wielu z potrzebnych dużych przedsięwzięć np. z zakresu infrastruktury energetycznej leży w kompetencjach strony rządowej i spółek skarbu państwa.

”

Najważniejsze wyzwania rozwojowe, które uwzględniają trendy globalne i krajowe to: niekorzystne zjawiska demograficzne, migracje, skutki pandemii COVID-19, konieczność zwrócenia większej uwagi na postępujące zmiany klimatyczne, wprowadzanie „zielonej gospodarki” oraz zwiększenie aktywizacji mieszkańców do włączenia się w budowanie wspólnoty regionalnej.

Ważne jest także wzmocnienie dostępności i bezpieczeństwa sieci komunikacyjnych, teleinformatycznych i energetycznych. Będziemy zabiegać o modernizację i rozwój sieci na rzecz zapewnienia ciągłości dostaw energii elektrycznej, paliw gazowych oraz ciepła systemowego, a także infrastruktury ciepłowniczej, w tym źródeł ciepła opalanych gazem ziemnym i biogazem.

Pogorszenie koniunktury gospodarczej spowodowane pandemią COVID-19, wymagać będzie stałego monitorowania i podejmowania odpowiednich inicjatyw. Lubuski rynek pracy wymaga działań na rzecz poprawy zasobu miejsc pracy (ich zróżnicowania i atrakcyjności) oraz zwiększenia aktywności zawodowej, a także zapewnienia wysokiej jakości kadr poprzez podnoszenie kwalifikacji pracujących i poszukujących

pracy. Potrzebne są również zachęty do pozostania w regionie – szczególnie dla tych imigrantów, którzy pracują w deficytowych zawodach.

Istotne jest także zwalczanie skutków pandemii COVID-19 oraz zapobieganie epidemiom. Tutaj kluczowe jest stałe doposażanie podmiotów leczniczych oraz wsparcie kadry medycznej; pomoc dla przedsiębiorców, których dotknęły obostrzenia związane z epidemią; zróżnicowane wsparcie finansowe i rzeczowe dla gospodarstw domowych; rozwój infrastruktury, systemów informatycznych i cyfryzacji usług publicznych, umożliwiających korzystanie z nich on-line w domu; prowadzenie działań edukacyjnych związanych z chorobami zakaźnymi, w różnych grupach wiekowych; a także wypracowanie i wdrożenie systemu i procedur szybkiego reagowania na pojawiające się zagrożenia związane z chorobami zakaźnymi.

Nowe czasy wymuszają zmiany

Pracując nad strategią rozwoju województwa, wskazaliśmy kluczowe przedsięwzięcia, które bezpośrednio dotyczą obecnych wyzwań. Są to ograniczenie niskiej emisji w województwie lubuskim poprzez nowoczesne źródła ciepła; budowa i modernizacja źródeł wytwórczych opartych na zasobach lokalnych; budowa i modernizacja kluczowych odcinków sieci elektroenergetycznej; ograniczenie negatywnych skutków społecznych i gospodarczych pandemii COVID-19.

Biorąc pod uwagę aż 10-letni horyzont strategii oraz zmieniające się priorytety rozwojowe, założono, że władze województwa będą zabiegać o ich realizację, znaczna część tych projektów będzie zakończona jeszcze przed 2030 rokiem, a realizacja pozostałych zostanie co najmniej rozpoczęta.

Jak wcześniej wspomniano, należy mieć na uwadze, że regionalna strategia wskazuje także na takie działania, do których realizacji konieczna jest współpraca z administracją centralną i lokalną. Zarząd Województwa jest jednym z podmiotów prowadzenia polityki rozwoju regionalnego, obok instytucji krajowych, np. ministerstw, organów centralnych czy wojewody, działa w ramach kompetencji ustawowych.

Zgodnie z zasadami prowadzenia polityki rozwoju uszczegółowienie zapisów strategii ma swoje odzwierciedlenie w branżowych programach, czy planach rozwojowych województwa.

Zarząd Województwa jest jednym z podmiotów prowadzenia polityki rozwoju regionalnego, obok instytucji krajowych, np. ministerstw, organów centralnych czy wojewody, działa w ramach kompetencji ustawowych.

Pięć kroków do sukcesu

Zmieniają się uwarunkowania zewnętrzne, wynikające z celów i kierunków wsparcia, jakie proponuje Komisja Europejska w ramach kolejnej perspektywy finansowej 2021–2027. Rewiduje się także podejście do finansowania i współpracy z samorządami wynikające z polityk krajowych. Wszystko to wpływa na zmiany dokumentów strategicznych na różnych szczeblach administracji publicznej w kraju. W związku z powyższym dotychczasowy Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego z roku 2018 wymagał aktualizacji.

Nowy Program Rozwoju Innowacji Województwa Lubuskiego 2030 (PRI) stanowi integralną część wypełnienia warunków włączenia umożliwiających korzystanie ze środków związanych z pierwszym celem polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021–2027 (CP 1).

Podstawą PRI jest diagnoza oparta na badaniach, działaniach partnerskich pomiędzy samorządem, biznesem i jego otoczeniem, jednostkami naukowo-badawczymi i uczelniami oraz efektach wypracowanych podczas przeprowadzonych w roku 2021 warsztatów sieciujących, oraz spotkań zespołu Lubuskie Forum Innowacji.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego przeprowadził w ramach działań animujących współpracę pomiędzy sektorem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, jednostkami naukowo-badawczymi, uczelniami, a partnerami społecznymi i gospodarczymi – cykl 20 warsztatów, w których udział wzięło ponad 200 uczestników. Ich celem było wytworzenie nowych mechanizmów dzielenia się wiedzą, połączenie potencjalnych partnerów z sektora przedsiębiorstw, nauki i organizacji pozarządowych oraz animowanie określenia obszarów badawczych. Ważne było także przygotowanie uczestników do aplikowania w konkursie na obszary kluczowe B+R w ramach lubuskich inteligentnych specjalizacji. W ramach konkursu weryfikowane są obszary kluczowe inteligentnych specjalizacji, te najbardziej perspektywiczne i o wysokim potencjale B+R.

Przeprowadzone warsztaty oraz ogłoszony konkurs stanowiły elementy procesu przedsiębiorczego odkrywania, czyli zidentyfikowania nowych trendów technologicznych i biznesowych, rozpoznania oczekiwań przedsiębiorców oraz weryfikacji polityki, oraz instrumentów wspierania innowacji.

Efektem tego procesu jest modyfikacja kierunków polityki – od programów „biurokratycznych”, budowanych odgórnie do programów odpowiadających na oddolny system wspierania innowacji i gospodarki angażujący sektor prywatny, sektor naukowy i administrację publiczną.

Na podstawie powyższego, autorzy PRI, przedstawili propozycje rozwiązań systemowych – działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych, zwiększających skuteczność zarządzania innowacjami, a także skuteczność w całym obszarze B+R+I.

Program wyznacza pięć głównych celów.

1. Nasilenie działalności badawczo-rozwojowej w sektorze przedsiębiorstw i nauki prowadzącej do przełomowych innowacji.
2. Ułatwienie rozpoczynania i prowadzenia działalności innowacyjnej, początkowo o charakterze ulepszeń, w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.
3. Promocja regionu jako miejsca dla prowadzenia działalności B+R+I (względem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych).
4. Wzrost prestiżu lubuskich uczelni jako ośrodków dydaktycznych i badawczych.
5. Rozwój potencjału podmiotów lubuskiego systemu innowacyjnego w zakresie wsparcia działalności B+R+I i jego pozyskiwania.

Program Rozwoju Innowacji zakłada: skupienie się na przełomowych innowacjach, ułatwienie rozpoczynania działalności innowacyjnej, promocję regionu jako miejsca prowadzenia działalności B+R+I, wzrost prestiżu lubuskich uczelni oraz rozwój potencjału regionalnego systemu innowacyjnego.

W rezultacie wdrożenia powyższego przeprowadzone procesy powinny dać wyższy zwrot z publicznych inwestycji w innowacje oraz wpłynąć na szybszy wzrost wydajności pracy.

Województwo lubuskie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce w udziale przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych (dane za 2020 r.). Region osiągnął wynik 15,1 proc., kiedy średnia krajowa to 10 proc.

Lubuskie ma drugie miejsce pod względem zgłoszeń wynalazków do Urzędu Patentowego RP w stosunku do nakładów na badania i rozwój na 1 mln zł (dane za 2020 r.) – 0,31 przy średniej dla Polski na poziomie 0,12.

Z kolei udział nakładów wewnętrznych w regionie na działalność badawczo-rozwojową, finansowaną z sektora przedsiębiorstw, w nakładach wewnętrznych ogółem, to 56 proc., co klasyfikuje region na czwartym miejscu w kraju (za Pomorzem, Podkarpaciem i Małopolską, średni wskaźnik dla Polski to 50,6 proc., dane za 2020).

O autorze

Dr **Jarosław Flakowski** – doktor nauk społecznych w zakresie nauk o polityce (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Absolwent studiów menedżerskich Executive Master of Business Administration (Apsley Business School in London i Collegium Humanum w Warszawie) i studiów podyplomowych w zakresie zarządzania projektami na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. W latach 2018-2021 Zastępca Dyrektora Departamentu Infrastruktury i Komunikacji w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubuskiego. Od 2021 r. pracuje na stanowisku Dyrektora Departamentu Rozwoju i Innowacji, gdzie odpowiada m.in. za realizację założeń Strategii Rozwoju Województwa oraz Program Rozwoju Innowacji. Posiada ponad 10-letnie doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków UE. Pracuje także jako adiunkt w Katedrze Polityki Regionalnej, Wydziału Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Partnerzy

Pomorski Fundusz Rozwoju
sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku

Partnerzy numeru

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

20 lat
dla Polski
**ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

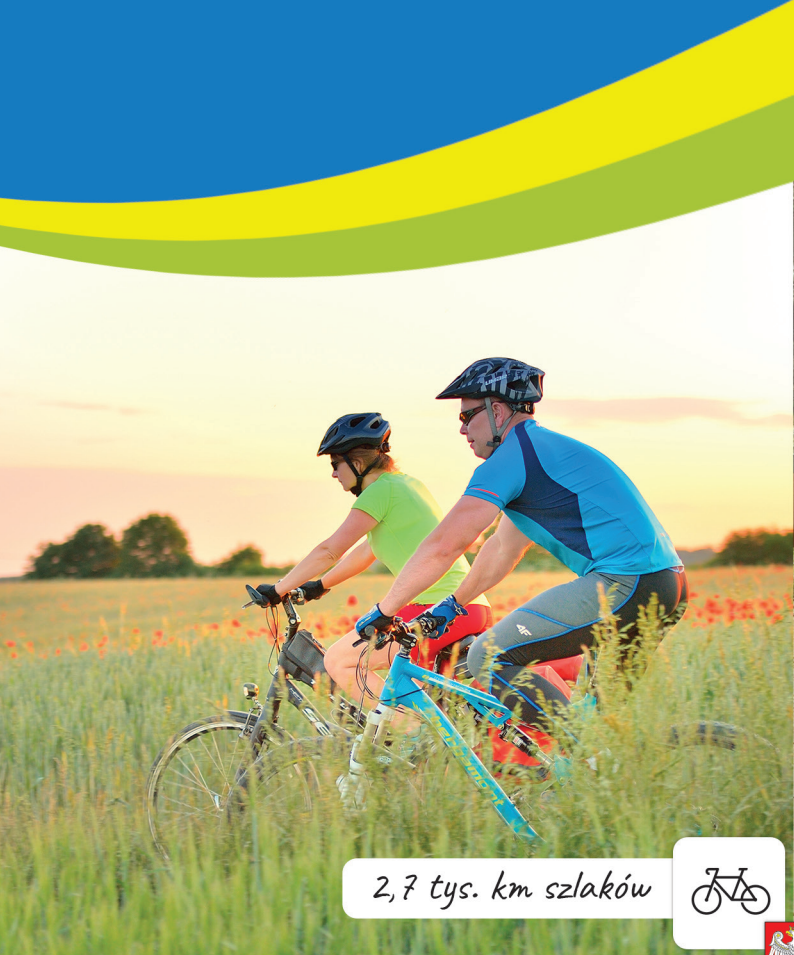
**WOJEWÓDZTWO
OPOLSKIE**

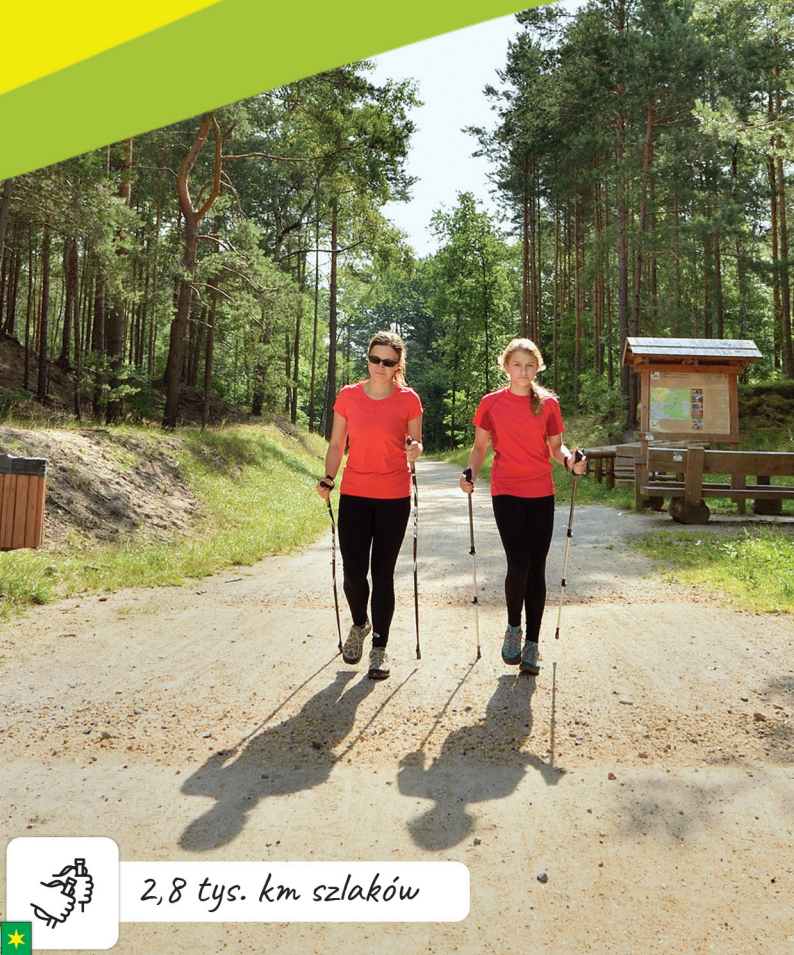
Lubuskie
Warte zachodu

OLIVIA
CENTRE

2,7 tys. km szlaków

2,8 tys. km szlaków

0,6 tys. km szlaków

0,1 tys. km szlaków

Lubuskie
Warte zachodu

@lubuskiepl

lubuskie.pl

@lubuskiepl

Polskie regiony wobec nowej rzeczywistości

Na jakie wyzwania muszą znaleźć odpowiedź
samorządy wojewódzkie
w turbulentnych czasach?

Co dla polskich regionów oznacza
wojna w Ukrainie?

Jakie zmiany przyniosą depopulacja
i migracje?

Dlaczego i w którą stronę ewoluje
polityka UE wobec regionów?

Czy transformacja energetyczno-klimatyczna
może być szansą wybiecia się na
podmiotowy rozwój?

E-wydanie publikacji „Polskie regiony wobec nowej rzeczywistości” można pobrać [tutaj](#).

POMORSKI
KONGRES
OBYWATELSKI

Pomorski Thinkletter to nowy jakościowo **hub komunikacyjny** wokół wyzwań rozwojowych Pomorza i Polski zainicjowany oraz wydawany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (z siedzibą w Gdańsku) w ramach Pomorskiego Kongresu Obywatelskiego.

Zależy nam, aby Pomorski Thinkletter był przestrzenią skupiającą przedstawicieli różnych sektorów i branż – zarówno osoby zaangażowane społecznie, jak i sektor nauki, biznesu czy administracji. Chcemy aby była to agora wielostronnej dyskusji, wymiany doświadczeń oraz uspołniania perspektyw.

Zachęcamy do **zapisania się do grona stałych odbiorców**, aby informację o nowych wydaniach otrzymywać bezpośrednio na adres e-mail. Subskrypcja jest **bezpłatna**.

Dotychczas opublikowane numery:

- 1/2020 **Pomorskie miasta wobec pandemii i wyzwań klimatycznych**
- 2/2020 **Stawka i oblicza cyfryzacji**
- 3/2020 **Siła lokalności dla budowy Europejskiego Zielonego Ładu**
- 1/2021 **Siła sąsiedztwa i lokalności dla budowy lepszej Polski**
- 2/2021 **Drogi do innowacyjnych regionów i Polski**
- 3/2021 **Sens i drogi do Zielonego Ładu**
- 4/2021 **Człowiek vs. algorytmy i sztuczna inteligencja – kto kogo zaprogramuje?**
- 1/2022 **Jaka logika rozwoju miast?**

Wszystkie numery w wygodnym formacie PDF można pobrać na stronie www.kongresobywatelski.pl